

20.9.2018

FINNWATCH RY

LAUSUNTO

Asia: U 56/2018 vp

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua parlamentin ja neuvoston asetusehdotuksista liittyen komission laajempaan kestäväen kasvun rahoitusta koskevaan toimintaohjelmaan. Otamme ensi sijaisesti kantaa ihmisoikeusnäkökulmasta asetusehdotukseen kestävien sijoitusten kehysten luomisesta.

Lausuntonamme toteamme seuraavaa:

Yleisiä huomioita

- Asetusehdotusten tavoitteita voidaan pitää erittäin kannatettavina. Tällä hetkellä sijoittajat eivät kykene tehokkaasti ohjaamaan varojaan kestäviin sijoituskohteisiin sillä kestävyydelle ei ole yhteisiä määritelmiä ja kestävinä sijoitustuotteina voidaan myydä melkein mitä tahansa. Nykyinen tilanne ei mahdollista Pariisin ilmastopöytäkirjassa tai YK:n Agenda 2030:ssa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Nyt ehdotetulla sääntelyllä puututaan siis oikeaan olemassa olevaan ongelmaan.
- Asetusehdotuksissa on lähdetty erityisesti luomaan kriteerejä ja sääntelyä kestäväksi väitetyille sijoituksille/sijoitustuotteille. Kuten edellä on todettu, toimenpide on perusteltu ja Finnwatch kannattaa sitä. Samaan aikaan on syytä todeta, että kriteerien luominen lisää hallinnollista taakkaa kestäviä sijoitustuotteita tarjoaville rahoitusmarkkinoimijoille samaan aikaan kun taakkaa ei lisätä ei-kestäviä tuotteita tarjoaville. Asetuksia toteutettaessa onkin erittäin tärkeää lähettää selkeä poliittinen viesti siitä, että kriteerien laatiminen tulee ripeässä aikataulussa johtamaan myös muihin toimenpiteisiin: "ruskeiden", kestävyydelle haitallisten kohteiden määrittelyyn sekä esimerkiksi kestävien sijoitustuotteiden tarjoamisvelvoitteisiin. Ilmastomuutos etenee hallitsemattomasti ja tulee olla selvää, että hyvin lyhyen aikavälisen sisällä kestävyydelle haitallisia sijoitustuotteita ei tule voida tarjota enää lainkaan.
- Asetusehdotukset asettavat erilaisia velvoitteita sijoitustuotteita tarjoaville toimijoille, mikä on perusteltua. Samaan aikaan on kuitenkin syytä huomauttaa, että sääntelyä tullaan tarvitsemaan myös itse sijoituskohteille (esim. rahastojen salkuissa olevien yritysten tasolle). Rahoitusmarkkinoimijoiden ei voida perustellusti olettaa valuttavan kestävyys vaatimuksia sijoituskohteisiin ilman valtion vetoapua. Tästä syystä Suomen olisi hyvä osoittaa selkeä tukensa komission kestäväen rahoituksen toimintaohjelman kohdalle 10 (Action 10), jossa komissio on luvannut tutkia yritysten sitovaa kestävyyskysymyksiä koskevaa huolellisuusvelvoitetta.

Asetusehdotus kestävien sijoitusten kehysten luomiseksi

- Finnwatch pitää tärkeänä sitä, että kestävyyskriteereitä on tarkoitus tulevaisuudessa laajentaa koskemaan myös yhteiskuntaan ja hyvään hallintoon liittyviin kriteereihin. Ihmisoikeuksiin liittyen korostamme edelleen tarvetta osoittaa selkeä tuki komission kestävä rahoituksen toimintaohjelman kohtaan 10 ja selvittää pikaisesti askelmerkit yrityksiä koskevan sitovan huolellisuusveloitteen asettamiseksi.
- Finnwatch kannattaa lämpimästi taloudelliselle toiminnalle asetettuja vähimmäissuojatoimia (asetusehdotuksen artikla 13). Asetusehdotuksessa artiklaan on sisällytetty ihmisoikeussopimuksista kuitenkin vain ILO:n perussopimukset. Finnwatch ei pidä perusteltuna vähimmäistoimenpiteiden rajaamista vain työelämän oikeuksiin – yritystoiminnassa voidaan loukata myös monia muita universaaleja ihmisoikeuksia. Ihmisoikeudet ovat yleismaailmallisia, perustavanlaatuisia, jakamattomia ja luovuttamattomia. Vähimmäissuojatoimien tulisi kattaa kaikki ihmisoikeudet sekä YK:ssa vuonna 2011 hyväksytyt yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevat ohjaavat periaatteet, joihin myös Suomi on valtiona sitoutunut.
- Säädösehdotuksen 15 artiklassa komissio perustaa kestävä rahoituksen alustan, jonka on tarkoitus neuvoa sekä avustaa komissiota teknisten tarkastusvaatimusten suhteen sekä arvioida toimenpiteiden vaatimuksia ja kustannuksia. Lisäksi kestävä rahoituksen alusta valvoo ja raportoi komissiolle lainsäädännön toimivuudesta ja neuvoo mikäli lainsäädäntöä tulisi täydentää. Suomen tulee varmistaa, että kestävä rahoituksen alustan jäsenistöön valitaan viranomaisten, sijoittajien ja yksityisen sektorin lisäksi edustajia mm. kansalaisyhteiskunnasta sekä ammattiliitoista ja Kansainvälisestä työjärjestöstä. Suomen tulee varmistaa, että kestävä rahoituksen alustan toiminta ja päätöksenteko tapahtuu avoimesti ja on alisteista julkiselle keskustelulle.

Muita huomioita valtioneuvoston kannasta

- Valtioneuvoston kanta asetusehdotuksiin on kehittynyt parempaan suuntaan kuin mitä alkuperäinen koko komission kestävä rahoituksen toimintasuunnitelmaan annettu kanta olisi antanut odottaa. On tärkeää, että Suomi ei piiloudu hallinnollisen taakan vastustamisen taakse tai preferoi vapaaehtoisia toimia rahoitusmarkkinoiden kestävyden varmistamisessa.
- Suomen kannan taustalla oleva taloudellinen vaikutusarviointi keskittyy hyvin lyhyen aikavälin mikrotason vaikutuksiin. Toivomme, että myös laajat pidemmän aikavälin vaikutukset tullaan sisällyttämään jatkossa mukaan valtiovarainministeriön valmisteluun. Ilmastonmuutoksen hallitsemattomalla etenemisellä tulee olemaan Suomelle mahdollisesti katastrofaalisia sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia. Nämä vaikutukset tulee sanoittaa talouden kielelle, jotta ongelman vakavuus aletaan ymmärtää yhteiskunnan kaikilla tasoilla. Valtiovarainministeriöllä on tässä merkittävä vastuu. Taloudelliset vaikutukset tulisi arvioida riskien minimoimisen lisäksi myös mahdollisuuksien kautta. Suomi on tiukan työläisäädännön sekä kattavien

työehtosopimusten maa, jossa on hyvin järjestäytynyt yhteiskunta ja runsaasti liiketoimintaa cleantech-sektorilla sekä kierto- ja palvelutaloudessa. Komission toimenpiteet tulevat lisäämään kiinnostusta yritystoimintaan Suomen kaltaisissa maissa ja helpottamaan meillä toimivien vastuullisten yritysten rahoitusta. Näitä positiivisia vaikutuksia ei ole pohdittu vaikutusarviossa.

- Finnwatch pitää hyvänä sitä, että Suomi kiinnittää huomiota komission asetusehdotusten valvontaan ja sanktioihin. Yksittäisen viranomaisen mahdollisuudet kestävyyskriteereistä ja vähimmäissuojatoimenpiteiden noudattamisesta annettujen tietojen oikeellisuuden valvomiseen tulevat kuitenkin olemaan väistämättä rajalliset. Tästä syystä Finnwatch korostaa tarvetta ulottaa kestävyysvaatimukset yritystasolle huolellisuusvelvoitteeseen perustuvan lainsäädännön kautta. Tällaista lainsäädäntöä on jo laadittu niin Ranskassa kuin Sveitsissä ja laista on kirjaus myös Saksan tuoreessa hallitusohjelmassa. Ranskan ja Sveitsin mallin mukaan toteutettava lainsäädäntö mahdollistaisi huolellisuusvelvoitteen noudattamisen valvonnan ulkoistamista myös yritysten sidosryhmille ja ihmisoikeusloukkausten uhreille. Suomen tuleekin kannassaan asettua selkeästi tukemaan komission kestävän rahoituksen toimintasuunnitelman kohtaa 10 ja liittää sen toteuttaminen vahvasti osaksi nyt esitettävien asetusehdotusten käytännön toimeenpanoa. Suomen tulee myös aloittaa kansalliset toimenpiteet huolellisuusvelvoitetta koskevan lainsäädännön kehittämiseksi.

Helsingissä 20.9.2018

Sonja Vartiala
toiminnanjohtaja
Finnwatch ry